

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перша проректорка
з науково-педагогічної
роботи, д-р наук з
держ. упр.,

доц. Вовк С. М.

«   »   2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ВИРОБНИЧА ЛІКАРСЬКА ПРАКТИКА З ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ ТА ПРОФІЛАКТИКИ СТОМАТОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ»

(повна назва навчальної дисципліни за навчальним планом)
для студентів 3 курсу стоматологічного факультету

спеціальності 221 «Стоматологія»
(шифр і назва спеціальності)
освітнього рівня Другий (магістерський)
(назва освітнього рівня, ОКР)
освітньої програми Освітньо-професійна програма «Лікар-стоматолог»
(шифр, назва освітньої програми)
спеціалізації _____
(за наявності) (назва спеціалізації)

статус обов'язкова

Розробники:

Іванова Валентина Альбертівна, асистент кафедри стоматології №1.

Яковлева Наталія Миколаївна, асистент кафедри стоматології №1.

Викладачі:

Афоніна Вікторія Володимирівна, асистент кафедри стоматології №1

Вороніна Ганна Сергіївна, доктор філософії, доцент, доцент кафедри стоматології №1

Драмарецька Світлана Ігорівна, к. мед. н., доцент, доцент кафедри стоматології №1

Іванова Валентина Альбертівна, асистент кафедри стоматології №1

Яковлева Наталія Миколаївна, асистент кафедри стоматології №1.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри стоматології №1
Протокол від 31.08. 2023 р. №1.

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

О. А. Удод

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми

_____
Освітньо-професійна програма «Лікар-стоматолог»

(назва освітньої програми)

31.08.2023 р.

Гарант освітньо-професійної програми

_____
(підпис)

О. А. Удод

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
<i>Виробнича лікарська практика з терапевтичної стоматології та профілактики стоматологічних захворювань</i>		
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг: кредитів / годин	22/660	-
Курс	3	-
Семестр	6	-
Кількість змістових модулів за розподілом	2	-
Обсяг кредитів	6	-
Обсяг годин, в тому числі	180	-
Аудиторні	-	-
Модульний контроль	-	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	180	-
Форма семестрового контролю	ПМК	-

Виробнича лікарська практика з терапевтичної стоматології та профілактики стоматологічних захворювань є перевіркою та закріпленням знань і практичних навичок, отриманих студентами відповідно до Стандарту вищої освіти України другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 221 «Стоматологія» проводиться у дистанційному форматі з 1.08.2023 по 31.08.2023 р. (наказ №3-вп та наказ №4-вп від 20.06.2023 р. «Про виробничу практику за спеціальністю «Стоматологія» студентів 2-5 курсів стоматологічного факультету, медичного факультету №3 та ММФ №1 у 2022-2023 навчальному році).

Тривалість виробничої практики 4 тижні: 2 тижні «Профілактика стоматологічних захворювань» та 2 тижні - «Терапевтична стоматологія». Послідовність проходження практики визначається відповідальними керівниками від профільної кафедри і може змінюватися відповідно до виробничої доцільності. Студенти виконують програму практики за керівництвом викладачів-кураторів відповідно до складеного розкладу. Тривалість робочого дня студента на виробничій практиці складає 5 годин.

1. Загальні положення

Виробнича практика студентів вищих навчальних закладів є обов'язковою компонентом підготовки фахівців з вищою освітою і галузевих стандартів вищої освіти України.

Організація та проведення виробничої практики в Донецькому національному медичному університеті (ДНМУ) регламентується:

- Законом України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014 р.;
- Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 08.04 1993 р. № 93 (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міносвіти України № 351 від 20.12.1994 р.);

- Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я №179 від 03.10.1995 р.;
- вимогами Міжнародного стандарту якості ISO 9001:2015;
- Положенням про організацію і проведення практики студентів в ДНМУ, введеним в дію наказом № 675 від 24.12.2021 р.;
- програмами практичної підготовки (наскрізної програми практики), робочою програмою виробничої практики для здобувачів спеціальності 221 «Стоматологія».

У зв'язку з виникненням форс-мажорних обставин, пов'язаних з агресією РФ та введенням воєнного стану в Україні, відповідно до Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженого Законом України № 2102-IX від 24.02.2022 р., Указу Президента України 26 липня 2023 року № 451/2023 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», затвердженого Законом України № № 451/2023 від 26.07.2023 р. виробнича лікарська практика проводиться у імітаційно-дистанційному форматі.

Відповідно до «Положення про дистанційне навчання в «Донецькому національному медичному університеті» затвердженого 03.11.2020 р., протокол №4, виробнича практика у дистанційному форматі навчання в Донецькому національному медичному університеті (далі - Університеті) здійснюється шляхом використання освітньої платформи для дистанційного навчання на базі G Suite for Education від компанії Google (далі - Платформа) та за допомогою інших програмних продуктів та онлайн-сервісів.

Технічне та інформаційно-технологічне забезпечення, організація і підтримка Платформи в Університеті здійснюється відділом дистанційного навчання за підтримки інформаційно-телекомунікаційного відділу, відділу контролю якості освіти та навчального відділу.

2. Мета та завдання виробничої практики

Метою виробничої лікарської практики з терапевтичної стоматології та профілактики стоматологічних захворювань є перевірка та закріплення знань і практичних навичок з профілактичної роботи лікаря-стоматолога та лікаря терапевта-стоматолога, отриманих студентами відповідно до проекту Стандарту вищої освіти України другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 221 «Стоматологія». На підставі кінцевих цілей до модуля та змістових модулів сформульовані конкретні цілі у вигляді певних умінь (дій), цільових завдань, що забезпечують досягнення кінцевої мети проходження виробничої практики.

Основними завданнями проходження виробничої практики є:

- Навчитися використовувати принципи профілактики стоматологічних захворювань та визначати фактори ризику основних стоматологічних захворювань та їх ускладнень.
- Проводити заходи щодо профілактики основних стоматологічних захворювань та здійснювати епідеміологічний аналіз стоматологічної захворюваності населення, виявляючи групи ризику, території ризику, фактори ризику. Визначати тактику обстеження та первинної профілактики здорових осіб. Демонструвати та володіти практичними навичками з профілактики стоматологічних захворювань.

- Використовуючи стандартну технологію, на підставі нормативних документів вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення (амбулаторну карту стоматологічного пацієнта, щоденник обліку виконаної роботи).

- Визначати зміст організації роботи терапевтичного стоматологічного відділення поліклініки, дотримуватися лікувально-охоронного та санітарно-гігієнічного режиму, демонструвати знання щодо методів стерилізації стоматологічного інструментарію та порядку догляду за ним.

- Проводити обстеження стоматологічного хворого, застосовувати на практиці провідні синдроми і симптоми у терапевтичній стоматології, обґрунтувати і формулювати попередній діагноз; вміти аналізувати результати обстеження та проводити диференціальну діагностику, формулювати остаточний діагноз основних захворювань, визначати характер та принципи лікування пацієнтів в клініці терапевтичної стоматології, складати план лікування хворого на карієс, його ускладнення та некаріозні ураження в залежності від форми, перебігу захворювання, віку та загального стану пацієнта, виявляти різні клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених стоматологічних захворювань, проводити їх первинну та вторинну профілактику.

- Оволодіти методами знеболення при лікуванні одонтопатології, препарування каріозних порожнин за Блеком, роботи стоматологічним інструментарієм і ендодонтичними інструментами, методиками роботи з пломбувальними матеріалами хімічного, світлового твердіння, для тимчасових пломб і корневих каналів.

- Оволодіти методами діагностики та надання невідкладної допомоги на стоматологічному прийомі у лікаря стоматолога-терапевта.

- Проводити оцінку стану гігієни порожнини рота за гігієнічними індексами та ефективності проведення її. Надавати рекомендації по гігієні порожнини рота з урахуванням індивідуальних особливостей пацієнта з одонтопатологією.

- Ознайомитися із веденням обліково-звітної документації лікаря стоматолога-терапевта, виписувати рецепти і знати вимоги до умов зберігання медикаментозних препаратів, пояснювати механізм впливу під час їх застосування.

Згідно з вимогами Стандарту практика «Виробнича лікарська практика та з профілактики стоматологічних захворювань» забезпечує набуття студентами в повній чи частковій мірі наступних **компетентностей**:

-інтегральна: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у процесі навчання та майбутній професійній діяльності.

-загальні:

- Здатність до абстрактного мислення, пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; здатність постійно вчитися та поглиблювати свої знання на підставі досягнень сучасної медицини та, зокрема, стоматології.
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.
- Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
- Здатність спілкуватися рідною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватись другою мовою.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- Здатність працювати в команді.
- Навички міжособистісної взаємодії.

- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
  - Навики здійснення безпечної діяльності.
  - Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
  - Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- *спеціальні:*
- Здатність застосовувати отримані базові знання з пропедевтики терапевтичної стоматології при оцінюванні результатів лабораторних та інструментальних методів обстежень;
  - Здатність використовувати набуті знання для встановлення клінічного діагнозу стоматологічного захворювання;
  - Здатність проводити окремі етапи лікування основних одонтологічних захворювань;
  - Здатність оцінювати вплив чинників навколишнього середовища на стан зубо-щелепної системи людини та здоров'я в цілому.

3. Результати виробничої практики

визначаються типовими і наскрізними програмами, які розробляються і затверджуються Міністерством охорони здоров'я України та містять чіткий перелік практичних навичок, умінь і знань, які мають засвоїти студенти під час практики.

Проходження *«Виробничої лікарської практики та з профілактики стоматологічних захворювань»* закладає фундамент для формування у подальшому практичної частини програмних результатів навчання згідно з Стандартом вищої освіти України додипломної підготовки фахівців другого (магістерського) рівня спеціальності 221 «Стоматологія».

Засвоївши дисципліни *«Терапевтична стоматологія (клінічна одонтологія)»* та *«Профілактика стоматологічних захворювань»* студент повинен **знати:**

- застосування принципів медичної деонтології у профілактичній стоматологічній роботі з пацієнтами різної вікової категорії.
- принципи та норми лікарської етики і медичної деонтології.
- основні структурні підрозділи організації стоматологічної лікувально - профілактичної допомоги дитячому населенню України.
- сучасні методи та принципи санітарно-протиепідемічної роботи у стоматологічній профілактичній практиці.
- вимоги до ведення обліково-звітної документації стоматологічного прийому.
- правила ведення необхідної звітної документації: стоматологічну амбулаторну карту, щоденник виробничої практики, звіт студента про проходження виробничої практики.
- методику стоматологічного обстеження по ВООЗ.
- структуру стоматологічної поліклініки та організацію роботи відділення терапевтичної стоматології лікувального закладу.
- алгоритми проведення профілактичного огляду пацієнтів різної вікової категорії.
- засоби та предмети гігієни порожнини рота, показання до застосування залежно від стоматологічного статусу.
- методику проведення індексної оцінки: гігієнічного стану, рівня ураження твердих тканин зубів та пародонта.
- методики визначення основних чинників карієсогенної ситуації у порожнині рота та шляхи профілактичного впливу.

- методику оцінювання ремінералізуючої здатності та кислотостійкості емалі за ТЕР-тестом, КОШРЕ, CRT – тестом.
- фактори ризику основних стоматологічних захворювань.
- методи та засоби індивідуальної та професійної гігієни порожнини рота, методики профілактики карієсу зубів.
- принципи, форми і методи первинної профілактики розвитку карієсу зубів на державному, соціальному, медичному та індивідуальному рівнях застосування.
- правила дезінфекції і стерилізації стоматологічного обладнання, інструментарію.
- правила техніки безпеки роботи зі стоматологічним обладнанням під час роботи в стоматологічному кабінеті.
- основні та додаткові методи обстеження стоматологічного хворого на терапевтичному прийомі при діагностиці карієсу, некаріозних уражень твердих тканин зуба, пульпіту, періодонтиту.
- етіологію, патогенез, клініку, діагностику та диференційну діагностику карієсу, некаріозних уражень твердих тканин зуба, пульпіту, періодонтит.
- принципи, методи, показання до застосування знеболення в клініці терапевтичної стоматології.
- особливості надання невідкладної допомоги пацієнту при термінальних станах.
- особливості лікування карієсу, пульпіту, періодонтиту.

Засвоївши дисципліни «Терапевтична стоматологія (клінічна одонтологія)» та «Профілактика стоматологічних захворювань» студент повинен **вміти:**

- планувати профілактичні заходи та оцінити їх ефективність для запобігання розповсюдження стоматологічних захворювань.
- демонструвати знання по володінню методами, згідно алгоритму, індексної оцінки: гігієнічного стану, рівня ураження твердих тканин зубів та пародонта та заповнювати карту реєстрації стоматологічного статусу (ВООЗ).
- призначати засоби і предмети індивідуальної гігієни та здійснювати їх підбір згідно стоматологічного та соматичного статусу пацієнта.
- застосовувати різні методи чищення зубів, індивідуальне навчання пацієнта методу чищення зубів згідно віку та стоматологічного статусу.
- описати методику контрольованого чищення зубів.
- описати алгоритм професійної гігієни порожнини рота.
- призначати комплекс для екзогенної профілактики із застосуванням кальційумісних, фторовмісних препаратів для різних груп населення.
- призначати комплекс для ендогенної профілактики із застосуванням різних груп препаратів.
- описати методику аплікаційної техніки нанесення ремінералізуючих розчинів, лаків, гелів, паст.
- описати методику інвазивної та неінвазивної герметизації фісур.
- застосовувати заходи та методи первинної та вторинної профілактики найбільш поширених стоматологічних захворювань.
- продемонструвати навички санітарно-просвітницької роботи під час профілактичного огляду пацієнтів.

- підготувати схему - зразок уроку гігієни.
- провести клінічне обстеження умовного стоматологічного хворого, використовуючи основні та додаткові методи обстеження.
- заповнити амбулаторну картку стоматологічного хворого, записати зубну формулу, виписати направлення в фізіотерапевтичний кабінет, на рентген-обстеження.
- скласти план лікування хворого на карієс, пульпіт, періодонтит.
- виписувати рецепти призначених лікарських розчинів.
- проводити лікування карієсу, пульпіту, періодонтиту згідно алгоритмам
- визначати гігієнічні індекси, індекси карієсу.
- проаналізувати віддалені результати лікування карієсу, пульпіту, періодонтиту.
- проводити бесіди, лекції на санітарно-просвітницьку тему.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів, тем	Кількість годин		
	денна форма		
	усього	у тому числі	
Аудит		СРС	
Модуль 1. Виробнича лікарська практика з профілактики стоматологічних захворювань			
Тема 1. Інструктаж з техніки безпеки під час роботи в стоматологічному кабінеті. Структура і організація стоматологічної лікувально-профілактичної допомоги дитячому населенню України. Поняття профілактики стоматологічних захворювань. Ознайомлення з профілактичною роботою лікаря-стоматолога гігієніста.	5,0	-	5,0
Тема 2. Методи стоматологічного обстеження дитини. Алгоритм стоматологічного обстеження пацієнта. Суб'єктивні і об'єктивні методи діагностики. Запис зубної формули із урахуванням віку дитини.	5,0	-	5,0
Тема 3. Методика стоматологічного обстеження по ВООЗ. Заповнення карти реєстрації стоматологічного статусу (ВООЗ).	5,0	-	5,0
Тема 4. Визначення індексів: карієсу, гігієни порожнини рота (Федорової-Володкіної, Пахомова, Green-Vermillion, Silness-Loe), стану тканин пародонта (СРІТN, СРІ, РМА, РІ, проба Писарєва-Шиллера, РВІ, SBI).	5,0	-	5,0
Тема 5. Карієсогенна ситуація у порожнині рота. Методи її виявлення та усунення.	5,0	-	5,0
Тема 6. Захисні механізми порожнини рота. Мікрофлора порожнини рота, її участь в розвитку основних стоматологічних захворювань. Поверхневі утворення на зубах. Класифікація назубних нашарувань.	5,0	-	5,0
Тема 7. Засоби та предмети гігієни порожнини рота, показання до застосування залежно від стоматологічного статусу. Індивідуальна гігієна порожнини рота: методи та засоби. Контрольоване чищення зубів. Гігієнічне стоматологічне навчання та виховання дітей в організованих дитячих колективах. Проведення уроку гігієни.	5,0	-	5,0
Тема 8. Методика проведення професійної гігієни порожнини рота. Методика видалення зубних відкладень ручним способом та з використанням фізичних пристосувань (скейлер) і хімічних засобів. Видалення назубних відкладень – зубного нальоту та	5,0	-	5,0

зубного каменя. Контроль результатів проведення гігієни порожнини рота за допомогою індексів.			
Тема 9. Ендогенна профілактика карієсу зубів у дітей. Планування, методи проведення.	5,0	-	5,0
Тема 10. Екзогенна профілактика карієсу зубів у дітей. Планування, методи проведення. Герметизація фісур зубів.	5,0	-	5,0
Тема 11. Профілактика захворювань тканин пародонта у дітей. Планування, методи проведення.	5,0	-	5,0
Тема 12. Підсумковий модульний контроль.	5,0	-	5,0
Разом за модуль 1	60	-	60
Модуль 2. Виробнича лікарська практика з терапевтичної стоматології			
Тема 1. Принципи організації роботи стоматологічного кабінету терапевтичного профілю. Техніка безпеки під час роботи в стоматологічному кабінеті. Обліково-звітна документація лікаря-стоматолога терапевта.	5,0		5,0
Тема 2 Проведення основних методів обстеження пацієнта з карієсом.	5,0		5,0
Тема 3. Проведення додаткових методів обстеження пацієнта з карієсом (термодіагностика, електроодонтодіагностика, рентгендіагностика), діагностичних тестів (тест на препарування), оцінка результатів їх проведення. Заповнення амбулаторної картки хворого.	5,0		5,0
Тема 4. Проведення диференціальної діагностики карієсу. Встановлення діагнозу та визначення тактики лікування карієсу з урахуванням клінічного перебігу патології (гострий, хронічний, множинний, рецидивуючий, вторинний).	5,0		5,0
Тема 5. Етапи лікування гострого, хронічного карієсу. Особливості лікування множинного карієсу. Участь у диспансерному спостереженні пацієнтів.	5,0		5,0
Тема 6. Проведення основних методів обстеження пацієнта з пульпітом. Оцінка результатів їх проведення. Інтерпретація рентгенограми. Проведення диференційної діагностики пульпіту. Заповнення амбулаторної картки хворого. Встановлення діагнозу та визначення методу лікування пульпіту з урахуванням клінічного перебігу патології.	5,0		5,0
Тема 7. Етапи лікування гострого, хронічного пульпіту та його загострення. Вибір методу знеболення та знеболюючого засобу. Перша допомога при гострому гнійному пульпіті та при загостренні хронічного пульпіту.	5,0		5,0
Тема 8. Проведення основних методів обстеження пацієнта з періодонтитом та додаткових методів обстеження пацієнта з періодонтитом (термодіагностика, електроодонтодіагностика, рентгендіагностика), оцінка результатів їх проведення. Інтерпретація рентгенограми. Дифдіагностика періодонтиту.. Встановлення діагнозу, лікування періодонтиту з урахуванням клінічного перебігу патології.	5,0		5,0
Тема 9. Етапи лікування гострого, хронічного періодонтиту та його загострення. Вибір методу знеболення та знеболюючого засобу. Перша допомога при гострому гнійному періодонтиті та при загостренні хронічного періодонтиту.	5,0		5,0
Тема 10. Проведення основних та додаткових методів обстеження пацієнта з некаріозними ураженнями. (термодіагностика, електроодонтодіагностика, рентгендіагностика, вітальне фарбування), діагностичних тестів (тест на препарування), оцінка результатів їх проведення. Заповнення амбулаторної картки хворого. Встановлення діагнозу	5,0		5,0

та визначення тактики лікування некаріозних уражень.			
Тема 11. Етапи лікування некаріозних уражень. Участь у диспансерному спостереженні пацієнтів.	5,0		3,0
Тема 12. Підсумковий модульний контроль.	5,0		3,0
Разом з модулем 2	60	24	36
Усього :	120	48	72

Теми лекцій, семінарських занять – не передбачено навчальним планом.

5. Програма навчальної дисципліни

Програма виробничої практики структурована у 2 модулі:

Модуль 1. Виробнича лікарська практика з профілактики стоматологічних захворювань.

Модуль 2. Виробнича лікарська практика з терапевтичної стоматології.

Модуль 1. Виробнича лікарська практика з профілактики стоматологічних захворювань.

Тема 1. Інструктаж з техніки безпеки під час роботи в стоматологічному кабінеті. Структура і організація стоматологічної лікувально-профілактичної допомоги дитячому населенню України. Поняття профілактики стоматологічних захворювань. Ознайомлення з профілактичною роботою лікаря-стоматолога гігієніста.

Структура і організація стоматологічної лікувально-профілактичної допомоги дитячому населенню України. Поняття профілактики стоматологічних захворювань. Первинна, вторинна та третинна профілактика. Мета, завдання та методи первинної профілактики. Інструктаж з техніки безпеки при роботі в стоматологічному кабінеті.

Тема 2. Методи стоматологічного обстеження дитини. Алгоритм стоматологічного обстеження пацієнта. Суб'єктивні і об'єктивні методи діагностики. Запис зубної формули із урахуванням віку дитини.

Алгоритм стоматологічного обстеження пацієнта. Збір анамнезу. Зовнішній огляд. Виявлення порушень функцій та шкідливих звичок. Методи стоматологічного дослідження: клінічні, параклінічні та додаткові. Основні клінічні методи дослідження. Оцінка стану прикусу та зубів, пародонта та слизової оболонки порожнини рота. Запис клінічної, анатомічної зубної формули в залежності від віку дитини. Заповнення амбулаторної медичної карти стоматологічного пацієнта.

Тема 3. Методика стоматологічного обстеження по ВООЗ. Заповнення карти реєстрації стоматологічного статусу (ВООЗ).

Структура карти ВООЗ (1997). Методика обстеження та заповнення розділів карти ВООЗ. Оцінка результатів обстеження. Заповнення карти ВООЗ студентами один на одному.

Тема 4. Визначення індексів: карієсу, гігієни порожнини рота (Федорової-Володкіної, Пахомова, Green-Vermillion, Silness-Loe), стану тканин пародонта (СРІТН, СРІ, РМА, РІ, проба Писарева-Шиллера, РВІ, SBI).

Визначення поширеності та інтенсивності карієсу, методика обчислення індексів карієсу зубів у тимчасовому, змінному та постійному прикусі.

Групи гігієнічних індексів. Необхідні інструменти та барвники. Методики визначення індексів гігієни порожнини рота (Гріна-Вермільона, Федорова-Володкіної, Сілнес-Лоу). Кількісна та якісна оцінка гігієнічних індексів. Практичне засвоєння гігієнічних індексів. Методики визначення індексів стану тканин пародонта (СРІ, КРІ, РМА, РІ, проба Писарева-Шиллера). Необхідні інструменти та барвники. Критерії оцінки стану тканин пародонта за допомогою цих індексів. Практичне засвоєння пародонтальних індексів.

Тема 5. Карієсогенна ситуація у порожнині рота. Методи її виявлення та усунення.

Загальні та місцеві карієсогенні фактори. Карієсогенна ситуація. Клінічні та лабораторні методи виявлення карієсогенної ситуації в порожнині рота. Структура та хімічний склад емалі та

дентину. Первинний, вторинний та третинний дентин. Біологічні властивості емалі та дентину. Формування та мінералізація емалі. Дозрівання емалі після прорізування зуба.

Тема 6. *Захисні механізми порожнини рота. Мікрофлора порожнини рота, її участь в розвитку основних стоматологічних захворювань. Поверхневі утворення на зубах. Класифікація назубних нашарувань.*

Неспецифічні та специфічні захисні механізми порожнини рота. Особливості дії кожного із захисних механізмів порожнини рота. Постійна та резидентна мікрофлора порожнини рота. Мікроорганізми, що викликають розвиток основних стоматологічних захворювань. Методики визначення кількості *Streptococcus mutans* та лактобактерій у ротовій рідині. Поверхневі утворення на зубах. Класифікація назубних нашарувань.

Тема 7. *Засоби та предмети гігієни порожнини рота, показання до застосування залежно від стоматологічного статусу. Індивідуальна гігієна порожнини рота: методи та засоби. Контрольоване чищення зубів. Гігієнічне стоматологічне навчання та виховання дітей в організованих дитячих колективах. Проведення уроку гігієни.*

Класифікація засобів та предметів гігієни порожнини рота. Склад та властивості, механізм впливу на тканини порожнини рота. Показання до застосування предметів гігієни порожнини рота залежно від стоматологічного статусу та віку дитини. Методи гігієнічного догляду за порожниною рота. Вибір методу чистки зубів залежно від стоматологічного статусу. Контрольоване чищення зубів.

Тема 8. *Методика проведення професійної гігієни порожнини рота. Методика видалення зубних відкладень ручним способом та з використанням фізичних пристосувань(скейлер) і хімічних засобів. Видалення назубних відкладень – зубного нальоту та зубного каменя. Контроль результатів проведення гігієни порожнини рота за допомогою індексів.*

Методи професійної гігієни порожнини рота. Інструменти для професійної гігієни порожнини рота. Засвоєння методик професійної гігієни порожнини рота за допомогою ручних інструментів та пневмомеханічного скейлера. Навчання методам гігієни порожнини рота. Проведення уроку здоров'я в організованому дитячому колективі.

Тема 9. *Ендогенна профілактика карієсу зубів у дітей. Планування, методи проведення.*

Види екзогенної та ендогенної профілактики карієсу зубів у дітей різного віку. Планування та впровадження методів профілактики карієсу зубів у дітей залежно від вираженості факторів карієсогенної ситуації. Шляхи надходження та насиченість фтором та кальцієм організму людини. Норма фтору у питній воді. Механізм карієспрофілактичної дії фторидів. Схеми призначення препаратів кальцію та фтору всередину в залежності від віку для ендогенної та екзогенної профілактики. Виписування рецептів.

Тема 10. *Екзогенна профілактика карієсу зубів у дітей. Планування, методи проведення. Герметизація фісур зубів.*

Показання до проведення різних видів герметизації. Класифікація засобів для герметизації фісур зубів. Герметики. Неінвазивна та інвазивна методики герметизації фісур у дітей. Ефективність герметизації фісур.

Тема 11. *Профілактика захворювань тканин пародонта у дітей. Планування, методи проведення.*

Основні етіопатогенетичні чинники хвороб пародонта у дітей різного віку та шляхи їх профілактики. Методи проведення профілактики захворювань пародонта. Засоби, що використовуються для профілактики захворювань пародонта. Планування заходів профілактики захворювань пародонта пацієнтам за даними амбулаторних карт стоматологічного хворого. Використання методів гігієни порожнини рота для профілактики захворювань пародонта. Вибір засобів та предметів гігієни порожнини рота залежно від стану тканин пародонта.

Тема 12. *Підсумковий модульний контроль.*

Модуль 2. Виробнича лікарська практика з терапевтичної стоматології.

Тема 1. *Принципи організації роботи стоматологічного кабінету терапевтичного профілю. Техніка безпеки під час роботи в стоматологічному кабінеті. Обліково-звітна документація лікаря-стоматолога терапевта.*

Структура стоматологічного відділення терапевтичного профілю. Вимоги до стоматологічного кабінету. Оснащення стоматологічного кабінету. Поняття асептики та антисептики. Стоматологічний інструментарій. Види, призначення, правила користування стоматологічним інструментарієм. Визначення та зміст асептики і антисептики. Основні деонтологічні засади професійної діяльності медичного працівника. Основна медична документація стоматологічного прийому. Медична картка стоматологічного хворого як офіційний юридичний документ: її розділи, правила оформлення. Зубні формули: анатомічна, клінічна, міжнародна (за ВООЗ). Схематичне позначення стоматологічних захворювань. Виписування рецептів. Прописи лікарських речовин, які використовуються у терапевтичній стоматології. Оформлення направлень у допоміжні кабінети, довідок про санацію порожнини рота. Основні правила техніки безпеки, охорони праці, протипожежної та електробезпеки. Техніка безпеки при роботі із стоматологічним устаткуванням.

Тема 2. *Проведення основних методів обстеження пацієнта з карієсом (опитування – уточнення скарг, анамнезу захворювання, анамнезу життя; огляд - зовнішній, огляд переддвер'я порожнини рота, власне порожнини рота, зубних рядів, місця захворювання - огляд причинного зуба – зондування, перкусія, пальпація слизової оболонки порожнини рота в проекції верхівки кореня, пальпація регіональних лімфатичних вузлів.*

Алгоритм стоматологічного обстеження. Збір анамнезу. Зовнішній огляд. Виявлення порушень функцій та шкідливих звичок. Методи стоматологічного дослідження: клінічні, параклінічні та додаткові. Основні клінічні методи дослідження. Огляд переддвер'я та власне порожнини рота. Оцінка стану прикусу та зубів, пародонта та слизової оболонки порожнини рота. Запис клінічної, анатомічної зубної формули. Практичне ознайомлення студентів з методикою огляду один на одному. Заповнення амбулаторної медичної карти стоматологічного хворого. Групи гігієнічних індексів. Необхідні інструменти та барвники. Методики визначення індексів гігієни порожнини рота (Гріна-Вермільона, Федорова-Володкіної).

Тема 3. *Проведення додаткових методів обстеження пацієнта з карієсом (термодіагностика, електроодонтодіагностика, рентгендіагностика), діагностичних тестів (тест на препарування), оцінка результатів їх проведення. Заповнення амбулаторної картки хворого.*

Особливості застосування додаткових методів обстеження в терапевтичній стоматології: рентгеографія, ЕОД, КТ.

Тема 4. *Проведення диференціальної діагностики карієсу. Встановлення діагнозу та визначення тактики лікування карієсу з урахуванням клінічного перебігу патології (гострий, хронічний, множинний, рецидивуючий, вторинний).*

Алгоритм стоматологічного обстеження хворого на карієс. Збір анамнезу. Зовнішній огляд. Виявлення порушень функцій та шкідливих звичок. Методи стоматологічного дослідження: клінічні, параклінічні та додаткові. Основні клінічні методи дослідження. Огляд переддвер'я та власне порожнини рота. Оцінка стану прикусу та зубів, пародонта та слизової оболонки порожнини рота. Запис клінічної, анатомічної зубної формули. Практичне ознайомлення студентів з методикою огляду один на одному. Заповнення амбулаторної медичної карти стоматологічного хворого на різні форми карієсу.

Тема 5. *Етапи лікування гострого, хронічного карієсу. Особливості лікування множинного карієсу. Участь у диспансерному спостереженні пацієнтів.*

Проведення поетапного препарування каріозних порожнини 1-5 класу за Блеком, каріозних порожнин під композитні пломбувальні матеріали, атипичних каріозних порожнин – розкриття, некректомія, формування каріозної порожнини. Проведення медикаментозної обробки каріозної порожнини. Приготування лікувальної прокладки, замішування пломбувального матеріалу для ізолюючих прокладок, постійних пломб. Проведення диференціальної діагностики початкового

карієсу з некаріозними ураженнями, середнього карієсу з хронічним періодонтитом, гострого глибокого карієсу з гіперемією пульпи зуба. Створення санітарних бюлетенів.

Тема 6. *Проведення основних методів обстеження пацієнта з пульпітом (опитування – уточнення скарг, анамнезу захворювання, анамнезу життя; огляд - зовнішній, огляд переддвер'я порожнини рота, власне порожнини рота, зубних рядів, місця захворювання - огляд причинного зуба – зондування, перкусія, пальпація слизової оболонки порожнини рота в проекції верхівки кореня, пальпація регіональних лімфатичних вузлів. Проведення додаткових методів обстеження пацієнта з пульпітом (термодіагностика, електроодонтодіагностика, рентгендіагностика), проведення діагностичних тестів – тесту з анестезією, визначення тригерних зон, обстеження місць виходу периферійних гілок трійчастого нерву (точок Валле), оцінка результатів їх проведення. Інтерпретація рентгенограми.*

Проведення диференційної діагностики пульпіту. Заповнення амбулаторної картки хворого. Встановлення діагнозу та визначення методу лікування пульпіту з урахуванням клінічного перебігу патології.

Алгоритм стоматологічного обстеження хворого на різні форми пульпіту. Збір анамнезу. Зовнішній огляд. Виявлення порушень функцій та шкідливих звичок. Методи стоматологічного дослідження: клінічні, параклінічні та додаткові. Основні клінічні методи дослідження. Огляд переддвер'я та власне порожнини рота. Оцінка стану прикусу та зубів, пародонта та слизової оболонки порожнини рота. Запис клінічної, анатомічної зубної формули. Практичне ознайомлення студентів з методикою огляду один на одному. Заповнення амбулаторної медичної карти стоматологічного хворого на різні форми пульпіту.

Класифікація гострих та хронічних форм пульпіту. Особливості клінічного перебігу гострих форм запалення пульпи. Особливості клінічного перебігу хронічних форм запалення пульпи. Проведення диференційної діагностики пульпіту.

Тема 7. *Етапи лікування гострого, хронічного пульпіту та його загострення. Вибір методу знеболення та знеболюючого засобу. Перша допомога при гострому гнійному пульпіті та при загостренні хронічного пульпіту.*

Етапи лікування пульпіту та його ускладнень. Особливості вибору методу лікуванні пульпіту в залежності від клінічної ситуації. Особливості проведення знеболення при гострих та хронічних формах запалення пульпи. Вибір знеболюючого засобу в залежності від загального стану пацієнта. Проведення знеболення (аплікаційне, ін'єкційне) твердих тканин зуба та пульпи. Проведення знеболення та застосування різних його видів (всерединопульпарне, спонгіозне, інтралігаментарне). Особливості проведення першої допомоги при гострому гнійному пульпіті.

Проведення диференціальної діагностики гострого глибокого карієсу з гіперемією пульпи зуба та хронічними формами пульпіту, гострого гнійного пульпіту з невралгією трійчастого нерва і гострим гайморитом; пульпіту з періодонтитом.

Тема 8. *Проведення основних методів обстеження пацієнта з періодонтитом (опитування – уточнення скарг, анамнезу захворювання, анамнезу життя; огляд - зовнішній, огляд переддвер'я порожнини рота, власне порожнини рота, зубних рядів, місця захворювання - огляд причинного зуба – зондування, перкусія, пальпація слизової оболонки порожнини рота в проекції верхівки кореня (визначення провідних симптомів: Лукомського, Кроне, Мармассе, Шмрекера), пальпація регіональних лімфатичних вузлів. Проведення додаткових методів обстеження пацієнта з періодонтитом (термодіагностика, електроодонтодіагностика, рентгендіагностика), оцінка результатів їх проведення. Інтерпретація рентгенограми. Проведення диференційної діагностики періодонтиту. Заповнення амбулаторної картки хворого. Встановлення діагнозу та визначення методу лікування періодонтиту з урахуванням клінічного перебігу патології.*

Алгоритм стоматологічного обстеження хворого на різні форми періодонтиту. Збір анамнезу. Зовнішній огляд. Виявлення порушень функцій та шкідливих звичок. Методи

стоматологічного дослідження: клінічні, параклінічні та додаткові. Основні клінічні методи дослідження. Огляд передвер'я та власне порожнини рота. Оцінка стану прикусу та зубів, пародонта та слизової оболонки порожнини рота. Визначення провідних симптомів: Лукомського, Кроне, Мармассе, Шмрекера), пальпація регіональних лімфатичних вузлів. Особливості інтерпретації результатів проведення рентгенологічного дослідження. Запис клінічної, анатомічної зубної формули. Практичне ознайомлення студентів з методикою огляду один на одному. Заповнення амбулаторної медичної карти стоматологічного хворого на різні форми періодонтиту.

Класифікація гострих та хронічних форм періодонтиту. Особливості клінічного перебігу гострих форм запалення періодонтиту. Особливості клінічного перебігу хронічних форм запалення періодонтиту. Проведення диференціальної діагностики середнього карієсу з хронічним періодонтитом, пульпіту з періодонтитом.

Тема 9. Етапи лікування гострого, хронічного періодонтиту та його загострення. Лікування хронічних форм верхівкового періодонтиту в скорочені терміни. Лікування хронічних форм верхівкового періодонтиту в багатокорневих зубах. Вибір методу знеболення та знеболюючого засобу. Перша допомога при гострому гнійному періодонтиті та при загостренні хронічного періодонтиту.

Етапи лікування періодонтиту та його ускладнень. Особливості вибору методу лікуванні періодонтиту в залежності від клінічної ситуації. Особливості проведення знеболення при гострих та хронічних формах періодонтиту. Вибір знеболюючого засобу в залежності від загального стану пацієнта. Особливості проведення першої допомоги при гострому гнійному періодонтиті та при загостренні періодонтиту. Проведення пломбування корневих каналів пластичними нетвердіючими, пластичними твердіючими матеріалами та за допомогою гутаперчевих штифтів; проведення розпломбування корневих каналів.

Тема 10. Проведення основних методів обстеження пацієнта з некаріозними ураженнями: гіперестезія, клиновидний дефект, ерозія емалі, хімічний некроз, флюороз зубів - (опитування – уточнення скарг, анамнезу захворювання, анамнезу життя; огляд - зовнішній, огляд переддвер'я порожнини рота, власне порожнини рота, зубних рядів, місця захворювання - огляд причинного зуба – зондування, перкусія, пальпація слизової оболонки порожнини рота в проекції верхівки кореня, пальпація регіональних лімфатичних вузлів. Проведення додаткових методів обстеження пацієнта з некаріозними ураженнями (термодіагностика, електроодонтодіагностика, рентгендіагностика, вітальне фарбування), діагностичних тестів (тест на препарування), оцінка результатів їх проведення. Заповнення амбулаторної картки хворого. Встановлення діагнозу та визначення тактики лікування некаріозних уражень.

Алгоритм стоматологічного обстеження хворого на різні форми некаріозних уражень. Особливості клінічного перебігу клиновидного дефекту. Особливості клінічного перебігу ерозії емалі. Особливості клінічного перебігу хімічного некрозу, його можливі причини. Класифікація та причини розвитку гіперестезії твердих тканин зубів. Особливості клінічного перебігу флюорозу. Оптимальний вміст фтору у питній воді. Засоби профілактики виникнення некаріозних уражень твердих тканин зубів. Заповнення амбулаторної медичної карти стоматологічного хворого з некаріозними ураженнями твердих тканин зубів.

Тема 11. Етапи лікування некаріозних уражень. Участь у диспансерному спостереженні пацієнтів.

Особливості проведення місцевого лікування не каріозних уражень твердих тканин зубів. Особливості проведення загального лікування не каріозних уражень твердих тканин зубів. Особливості відновлення анатомічної форми зуба композитними пломбувальними матеріалами при некаріозних ураженнях твердих тканин зуба (ерозія, клиноподібний дефект, флюороз). Призначення по показанням фізичних методів під час комплексного лікування та профілактики карієсу і некаріозних уражень.

Тема 12. Підсумковий модульний контроль.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Критерії оцінки самостійного опанування практичними навичками під час проходження практики в балах відповідно переліку визначеному в Підсумковому звіті в балах:

«5» балів - отримує студент, який письмово виклав запропоновану кількість маніпуляцій та ґрунтовно описав їх на достатньо високому теоретичному рівні.

«4» балів - отримує студент, який письмово виклав запропоновану кількість маніпуляцій та надав їм теоретичний опис, але допустив при цьому несуттєві помилки.

«3» балів – отримує студент, який письмово виклав запропоновану кількість маніпуляцій та надав їм теоретичний опис, але допустив при цьому суттєві помилки.

«2» балів - отримує студент, який письмово виклав запропоновану кількість маніпуляцій та надав їм теоретичний опис, але допустив при цьому грубі суттєві помилки.

Санітарно-просвітницька робота (випуск санітарних бюлетенів, проведення бесід, реферати) оцінюються як індивідуальна робота студента.

Поточна успішність дорівнює середньому арифметичному середніх оцінок за практичні заняття та самостійну роботу (ведення щоденника, робота у відділеннях). Бал визначається згідно таблиці:

Середній бал поточної успішності за традиційною 4-бальною шкалою	Бали за поточну успішність після конвертації середнього балу	Середній бал поточної успішності за традиційною 4-бальною шкалою	Бали за поточну успішність після конвертації середнього балу
2,00	0	3,55	85
2,05	49	3,60	86
2,10	50	3,65	87
2,15	52	3,70	89
2,20	53	3,75	90
2,25	54	3,80	92
2,30	55	3,85	93
2,35	56	3,90	94
2,40	58	3,95	95
2,45	59	4,00	96
2,50	60	4,05	97
2,55	61	4,10	98
2,60	62	4,15	99
2,65	64	4,20	101
2,70	65	4,25	102
2,75	66	4,30	103
2,80	67	4,35	104
2,85	69	4,40	106
2,90	70	4,45	107
2,95	71	4,50	108
3,00	72	4,55	109
3,05	73	4,60	110
3,10	74	4,65	111
3,15	75	4,70	113
3,20	77	4,75	114
3,25	78	4,80	115
3,30	79	4,85	116
3,35	80	4,90	118

3,40	82	4,95	119
3,45	83	5,00	120
3,50	84		

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, перевіряється під час підсумкового модульного контролю.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Оцінка за модуль визначається на підставі суми оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового модульного контролю (ПМК) (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліку, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати під час вивчення кожного модуля, становить 200, у тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів, за результатами підсумкового модульного контролю – 80 балів.

Таким чином, частки результатів оцінювання поточної навчальної діяльності та підсумкового модульного контролю становлять відповідно 60% та 40%.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою та за багатобальною шкалою з використанням прийнятих в Університеті та затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми.

Знання студентів повинні бути оцінені на кожному занятті (з кожної теми). При цьому на одному занятті студент може отримати кілька оцінок за різні види діяльності (усна відповідь, практичні навички та вміння, письмовий або комп'ютерний контроль тощо).

Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали.

Перерахунок у бали здійснюється перед підсумковим модульним контролем (або на останньому занятті для дисциплін, формою контролю яких є залік).

Перед підсумковим модульним контролем на підставі оцінок за традиційною шкалою, виставлених під час вивчення модуля (за кожне заняття та за індивідуальне завдання), обчислюється середнє арифметичне (СА) оцінок за традиційною шкалою, округлене до 2 (двох) знаків після коми. Отримана величина конвертується у бал за багатобальною шкалою таким чином:

Шкала	200 балів
Дисципліни, що завершуються ПМК	СА : 5 x 120
Дисципліни, що завершуються заліком	СА : 5 x 200

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише за умов успішного їх виконання та захисту.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їхнього обсягу та значимості, але не більше 10-12 балів. Вони додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності. В жодному разі загальна сума балів за поточну навчальну діяльність не може перевищувати 120 балів.

6.4. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

Перелік теоретичних питань до підсумкового контролю модуля «Виробнича лікарська практика з профілактики стоматологічних захворювань»:

Профілактика стоматологічних захворювань: визначення, мета, завдання, методи, визначення економічної ефективності.

1. Анатомо-фізіологічні особливості будови порожнини рота у віковому аспекті.
2. Розвиток щелепно-лицевої ділянки, зубів, слизової оболонки порожнини рота і пародонта.
3. Періоди розвитку тимчасових і постійних зубів. Вплив загального стану організму на розвиток зубів.
4. Ознаки фізіологічного прорізування зубів у дітей. Терміни закладки, мінералізації, прорізування тимчасових зубів.
5. Терміни формування та розсмоктування коренів тимчасових зубів. Види і типи резорбції коренів тимчасових зубів.
6. Терміни закладки, мінералізації, прорізування та формування коренів постійних зубів.
7. Чинники ембріонального та постембріонального періодів розвитку, що впливають на закладку та мінералізацію зубів.
8. Роль спадковості та чинників зовнішнього середовища у розвитку карієсу та некаріозних уражень зубів.
9. Алгоритм огляду стоматологічного пацієнта.
10. Зубна формула: визначення і призначення. Запис клінічної (за графіко-цифровою і двозначною системами) і анатомічної зубної формули.
11. Анатомо-топографічні особливості тимчасових і постійних зубів у дітей. Відмінності тимчасових зубів від постійних.
12. Методика стоматологічного обстеження за ВООЗ. Карта ВООЗ, її характеристика. Оцінка результатів.
13. Класифікація назубних відкладень. Пелікула, м'який зубний наліт, бляшка. Їх роль в патогенезі карієсу і захворювань пародонта.
14. Зубні відкладення. Їх роль в патогенезі карієсу зубів і захворювань пародонта.
15. Гігієнічні індекси. Оцінка гігієнічного стану порожнини рота за Федоровим-Володкіною, Гріном-Вермільоном, Сілнес-Лоу.
16. Методи чищення зубів. Контрольоване чищення зубів в організованих дитячих колективах.
17. Предмети гігієни порожнини рота. Класифікація. Показання до застосування.
18. Засоби гігієнічного догляду за порожниною рота. Класифікація, фізико-хімічні властивості. Показання до застосування.
19. Вибір засобів і предметів гігієни порожнини рота залежно від стоматологічного статусу.
20. Професійна гігієна порожнини рота: методи та оснащення.
21. Гігієнічне навчання і виховання. Організація. Методи проведення.
22. Емаль зуба. Гістологічна будова, хімічний склад, фізичні властивості. “Дозрівання” емалі після прорізування зуба.
23. Незріла емаль як можливий карієсогенний чинник. Методи і засоби профілактичного впливу.
24. Структура і біологічні властивості дентину.
25. Гомеостаз твердих тканин зуба після прорізування. Механізми регуляції.
26. Біологічні властивості пульпи зуба. Сучасні уявлення про обмінні процеси в емалі і пульпі зуба.
27. Слина. Її склад, властивості, роль у “дозріванні” емалі і у підтримці гомеостазу твердих тканин зубів.
28. Мікрофлора порожнини рота. Її фізіологічне значення, вплив на розвиток карієсу і захворювань пародонта. Методи і засоби попередження її патологічного впливу.
29. Епідеміологія основних стоматологічних захворювань. Епідеміологічне обстеження в стоматології. Методи, облікові форми.
30. Поширеність і інтенсивність карієсу зубів у дітей. Вплив кліматичних, географічних, соціально-економічних, екологічних факторів на поширеність і інтенсивність карієсу зубів у дітей.
31. Індекси карієсу.
32. Визначення кислотостійкості емалі (ТЕР-тест, КОШРЕ-тест, CRT-тест).
33. Карієсогенна ситуація в порожнині рота. Чинники, що призводять до її розвитку, їх виявлення та усунення.

34. Вуглеводи в патогенезі карієсу. Механізм дії. Методи профілактики.
35. Наукове обґрунтування первинної профілактики карієсу зубів.
36. Захисні механізми порожнини рота. Їх роль в профілактиці карієсу зубів, захворювань пародонта.
37. Пародонт, визначення, будова. Загальні та місцеві етіологічні чинники захворювань пародонта.
38. Індексна оцінка стану тканин пародонта (СРІТN, КПІ, РМА, РІ, проба Писарева-Шилера).
39. Санітарна освіта в системі комплексної профілактики стоматологічних захворювань. Основні форми санітарно-просвітницької роботи з різними контингентами населення.
40. Фтор, вплив недостатності та надлишку фтору у питній воді на розвиток патології твердих тканин зубів і тканин пародонта.
41. Складові підготовчого періоду в організації первинної профілактики карієсу. Їх характеристика.
42. Методи і засоби екзогенної профілактики карієсу зубів у дітей, призначення, способи застосування.
43. Значення кальцію, фосфору і фтору в системі екзогенної профілактики карієсу. Препарати кальцію, фосфору і фтору, механізм їх дії.
44. Методи і засоби ендогенної профілактики карієсу в період закладки і формування зубів (у вагітної та жінки, що годує, немовляти).
45. Екзогенна профілактика карієсу препаратами фтору. Методика проведення, оцінка ефективності. Механізм дії.
46. Герметизація фісур як метод профілактики карієсу зубів, показання, методики.
47. Герметики: класифікація, склад, властивості.
48. Види та методи ендогенної профілактики карієсу зубів у дітей. Планування профілактики карієсу зубів у залежності від виразності факторів карієсогенної ситуації. Взаємодія з лікарем-педіатром.
49. Шляхи надходження та насиченість фтором організму людини. Вміст фтору у питній воді. Механізм карієспрофілактичної дії фторидів.
50. Потреба у макро- і мікроелементах, вітамінах дітей різного віку. Сучасні лікарські препарати, що містять макро- і мікроелементи, вітаміни та їх призначення дітям різного віку.
51. Види екзогенної профілактики карієсу зубів у дітей різного віку. Контроль ефективності екзогенної профілактики карієсу.
52. Засоби для місцевої профілактики карієсу, Основні етіопатогенетичні чинники хвороб пародонта у дітей різного віку та шляхи їх профілактики. Методи проведення профілактики захворювань пародонта. Засоби, що використовуються для профілактики захворювань пародонта.
53. Використання методів гігієни порожнини рота для профілактики захворювань пародонта. Призначення засобів для гігієнічного догляду за порожниною рота при захворюваннях тканин пародонта.
54. Грудне вигодовування. Його роль в профілактиці стоматологічних захворювань.
55. Роль раціонального харчування у профілактиці карієсу.
56. Роль загальносоматичних захворювань вагітної жінки і дитини в генезі карієсу. Роль стоматолога, педіатра, гінеколога у первинній профілактиці карієсу зубів у дітей. Організація, методи впровадження.
57. Комплексна система профілактики карієсу зубів. Основні елементи програми. Критерії оцінки ефективності впровадження програми профілактики карієсу зубів і захворювань пародонта.
58. Організація комплексної профілактики карієсу зубів. Державний, груповий, індивідуальний рівні впровадження.
59. Індивідуальна профілактика захворювань пародонта. Засоби і предмети гігієни, методики їх застосування.
60. Сучасні принципи організації і методи проведення профілактики стоматологічних захворювань.
61. Планування, організація і проведення профілактичних заходів в організованих дитячих колективах.
62. Аналіз і оцінка ефективності первинної профілактики карієсу зубів і захворювань пародонта.

63. Санітарна стоматологічна освіта – мотивація населення до підтримки здоров'я порожнини рота.

Перелік теоретичних питань до підсумкового контролю модуля «Виробнича лікарська практика з терапевтичної стоматології»:

1. Знати правила техніки безпеки при роботі в стоматологічному кабінеті.
2. Надати лікарську невідкладну допомогу при непритомності, шоці, алергічних реакціях, гіпертонічному кризі.
3. Провести суб'єктивне обстеження пацієнта: зібрати скарги, анамнез захворювання і життя.
4. Провести клінічне обстеження стоматологічного хворого, використовуючи основні та додаткові методи обстеження.
5. Дослідження регіонарних лімфатичних вузлів та щитовидної залози, їх пальпацію.
6. Визначення тригерних зон та обстеження місць виходу периферійних гілок трійчастого нерва.
7. Обстеження місця захворювання, пальпації, зондування, перкусії.
8. Зубна формула: визначення і призначення. Запис клінічної (за графіко-цифровою і двозначною системами) і анатомічної зубної формули.
9. Допоміжні методи обстеження пацієнта з одонтопатологією (термодіагностики, електроодонтодіагностики, карієс-маркування).
10. Заповнити амбулаторну картку стоматологічного хворого, записати зубну формулу, виписати направлення в фізіотерапевтичний кабінет, на рентген-обстеження.
11. Провести визначення гігієнічного індексу за Федоровим-Володкіною, Green-Vermillion та дати оцінку стану гігієни порожнини рота.
12. Провести видалення зубного нальоту, та зубного каменю різними способами: механічним, фізичним, хімічним.
13. Виписати рецепти призначених лікарських речовин.
14. Скласти план лікування хворого на карієс, пульпіт, періодонтит.
15. Оцінити дані рентгенологічного та лабораторних методів обстеження.
16. Провести знеболення (аплікаційне, ін'єкційне) твердих тканин зуба та пульпи.
17. Провести поетапне препарування каріозних порожнин 1-5 класу за Блеком, каріозних порожнин під композитні пломбувальні матеріали, атипичних каріозних порожнин – розкриття, некректомія, формування каріозної порожнини.
18. Провести діагностичні тести на знеболення та препарування.
19. Провести медикаментозну обробку каріозної порожнини.
20. Приготувати лікувальну прокладку, замішати пломбувальний матеріал для ізолюючих прокладок, постійних пломб.
21. Накласти лікувальну, ізолюючу прокладку, тимчасову і постійну пломбу (цементну, з композиту хімічного та світлового твердіння) при лікуванні карієсу, пульпіту, періодонтиту.
22. Відновити анатомічну форму зуба композитними пломбувальними матеріалами при некаріозних ураженнях твердих тканин зуба (ерозія, клиноподібний дефект, гіпоплазія, тощо).
23. Призначити по показанням фізичні методи під час комплексного лікування та профілактики карієсу і некаріозних уражень.
24. Надати невідкладну допомогу пацієнту з гострим гнійним пульпітом.
25. Видалити тимчасову, постійну пломбу, герметичну пов'язку.
26. Провести розкриття порожнини зуба.
27. Трепанувати коронку інтактного зуба.
28. Накласти девіталізуючу пасту (миш'якову, параформальдегідну) і накласти герметичну пов'язку.
29. Відкрити пульпову камеру, ампутувати, екстирпувати пульпу зуба, видалити її пухликий розпад з кореневих каналів.
30. Провести розкриття верхівкового отвору для створення відтоку ексудату при гострих формах та загостренні хронічного верхівкового періодонтиту.
31. Провести механічну обробку та розширення кореневих каналів за step-back, crown-down техніками.
32. Провести медикаментозну обробку, висушування кореневих каналів.

33. Визначити довжину кореня і кореневого каналу за рентгенівським знімком, за допомогою апекс-локатора.
34. Провести муміфікацію та імпрегнацію в корневих каналах.
35. Використати для обробки корневих каналів методики електрофорезу та депо-форезу.
36. Провести пломбування корневих каналів пластичними нетвердіючими, пластичними твердіючими матеріалами та за допомогою гутаперчевих штифтів.
37. Провести розпломбування корневих каналів.
38. Провести шліфування та полірування постійних пломб з різних пломбувальних матеріалів.
39. Визначити кислотостійкість емалі зубів за допомогою ТЕР-тесту.
40. Провести обчислення розповсюдженості, інтенсивності та приросту інтенсивності карієсу.
41. Провести видалення над ясеневого та підясеневого зубного каменю ручним способом і за допомогою скейлера.
42. Провести медикаментозну обробку зубо-ясневих кишень та слизової оболонки порожнини рота.
43. Провести професійну чистку зубів.
44. Провести оцінку ефективності проведення гігієни порожнини рота.
45. Провести визначення гігієнічного індексу за Федоровим-Володкіною та оцінити стан гігієни порожнини рота.
46. Провести визначення гігієнічного індексу за Грінном-Верміліоном та оцінити стан гігієни порожнини рота.
47. Провести покриття зубів фтор-лаком, рем-терапію.
48. Провести бесіди, лекції на санітарно-просвітницьку тему.
49. Провести диференціальну діагностику початкового карієсу з некаріозними ураженнями, середнього карієсу з хронічним періодонтитом, гострого глибокого карієсу з гіперемією пульпи зуба та хронічними формами пульпіту, гострого гнійного пульпіту з невралгією трійчастого нерва і гострим гайморитом.
50. Провести диференціальну діагностику пульпіту з періодонтитом.
51. Провести вибір раціонального метода лікування карієсу, пульпіту, періодонтиту з використанням нових матеріалів, методик та технологій.
52. Провести знеболення та застосовувати різні його види (всерединопульпарне, спонгіозне, інтралігаментарне, тощо).
53. Провести вибір найбільш ефективних медикаментозних засобів та препаратів для профілактики розвитку і лікування некаріозних уражень, карієсу, пульпіту і періодонтиту.
54. Проаналізувати віддалені результати лікування карієсу, пульпіту, періодонтиту.
55. Дати рекомендації по гігієні порожнини рота з урахуванням індивідуальних особливостей хворого.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Отриманий результат у 200-бальній шкалі конвертується в традиційну чотирьохбальну систему та систему ECTS за наступною таблицею:

Оцінка у 200-бальній системі	Оцінка у традиційній чотирьохбальній шкалі	Оцінка с системі ECTS
180-200	5	A
164-179	4	B
150-163		C
135-149	3	D
120-134		E
<120	2	FX

7. Навчально-методична картка дисципліни

Тематичний план самостійної роботи для *денної* форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кіл-сть годин
Модуль 1. Виробнича лікарська практика з профілактики стоматологічних захворювань.		
1.	Інструктаж з техніки безпеки під час роботи в стоматологічному кабінеті. Структура і організація стоматологічної лікувально-профілактичної допомоги дитячому населенню України. Поняття профілактики стоматологічних захворювань. Ознайомлення з профілактичною роботою лікаря-стоматолога гігієніста.	2
2.	Методи стоматологічного обстеження дитини. Алгоритм стоматологічного обстеження пацієнта. Суб'єктивні і об'єктивні методи діагностики. Запис зубної формули із урахуванням віку дитини.	2
3.	Методика стоматологічного обстеження по ВООЗ. Заповнення карти реєстрації стоматологічного статусу (ВООЗ).	2
4.	Визначення індексів: карієсу, гігієни порожнини рота (Федорової-Володкіної, Пахомова, Green-Vermillion, Silness-Loe), стану тканин пародонта (СРІТN, СРІ, РМА, РІ, проба Писарева-Шиллера, РВІ, SBI).	2
5.	Карієсогенна ситуація у порожнині рота. Методи її виявлення та усунення.	2
6.	Захисні механізми порожнини рота. Мікрофлора порожнини рота, її участь в розвитку основних стоматологічних захворювань. Поверхневі утворення на зубах. Класифікація назубних нашарувань.	2
7.	Засоби та предмети гігієни порожнини рота, показання до застосування залежно від стоматологічного статусу. Індивідуальна гігієна порожнини рота: методи та засоби. Контрольоване чищення зубів. Гігієнічне стоматологічне навчання та виховання дітей в організованих дитячих колективах. Проведення уроку гігієни.	2
8.	Методика проведення професійної гігієни порожнини рота. Методика видалення зубних відкладень ручним способом та з використанням фізичних пристосувань (скейлер) і хімічних засобів. Видалення назубних відкладень – зубного нальоту та зубного каменя. Контроль результатів проведення гігієни порожнини рота за допомогою індексів.	2
9.	Ендогенна профілактика карієсу зубів у дітей. Планування, методи проведення.	2
10.	Екзогенна профілактика карієсу зубів у дітей. Планування, методи проведення. Герметизація фісур зубів.	2
11.	Профілактика захворювань тканин пародонта у дітей. Планування, методи проведення.	2
12.	Підсумковий модульний контроль.	2
Модуль 2. Виробнича лікарська практика з терапевтичної стоматології.		
1.	Принципи організації роботи стоматологічного кабінету терапевтичного профілю. Техніка безпеки під час роботи в стоматологічному кабінеті. Обліково-звітна документація лікаря-стоматолога терапевта.	2
2.	Проведення основних методів обстеження пацієнта з карієсом (опитування – уточнення скарг, анамнезу захворювання, анамнезу життя; огляд - зовнішній, огляд переддвер'я порожнини рота, власне порожнини рота, зубних рядів, місця захворювання - огляд причинного зуба – зондування, перкусія, пальпація слизової оболонки порожнини рота в проекції верхівки кореня, пальпація регіональних лімфатичних вузлів.	2
3.	Проведення додаткових методів обстеження пацієнта з карієсом (термодіагностика, електроодонтодіагностика, рентгендіагностика), діагностичних тестів (тест на препарування), оцінка результатів їх проведення. Заповнення амбулаторної картки хворого.	2
4.	Проведення диференціальної діагностики карієсу. Встановлення діагнозу та визначення тактики лікування карієсу з урахуванням клінічного перебігу патології (гострий, хронічний, множинний, рецидивуючий, вторинний).	2
5.	Етапи лікування гострого, хронічного карієсу. Особливості лікування множинного карієсу. Участь у диспансерному спостереженні пацієнтів.	2

6.	<p>Проведення основних методів обстеження пацієнта з пульпітом (опитування – уточнення скарг, анамнезу захворювання, анамнезу життя; огляд - зовнішній, огляд переддвер'я порожнини рота, власне порожнини рота, зубних рядів, місця захворювання - огляд причинного зуба – зондування, перкусія, пальпація слизової оболонки порожнини рота в проекції верхівки кореня, пальпація регіональних лімфатичних вузлів. Проведення додаткових методів обстеження пацієнта з пульпітом (термодіагностика, електроодонтодіагностика, рентгендіагностика), проведення діагностичних тестів – тесту з анестезією, визначення тригерних зон, обстеження місць виходу периферійних гілок трійчастого нерву (точок Валле), оцінка результатів їх проведення. Інтерпретація рентгенограми.</p> <p>Проведення диференційної діагностики пульпіту. Заповнення амбулаторної картки хворого. Встановлення діагнозу та визначення методу лікування пульпіту з урахуванням клінічного перебігу патології.</p>	2
7.	Етапи лікування гострого, хронічного пульпіту та його загострення. Вибір методу знеболення та знеболюючого засобу. Перша допомога при гострому гнійному пульпіті та при загостренні хронічного пульпіту.	2
8.	Проведення основних методів обстеження пацієнта з періодонтитом (опитування – уточнення скарг, анамнезу захворювання, анамнезу життя; огляд - зовнішній, огляд переддвер'я порожнини рота, власне порожнини рота, зубних рядів, місця захворювання - огляд причинного зуба – зондування , перкусія, пальпація слизової оболонки порожнини рота в проекції верхівки кореня (визначення провідних симптомів: Лукомського, Кроне, Мармассе, Шмрекера), пальпація регіональних лімфатичних вузлів. Проведення додаткових методів обстеження пацієнта з періодонтитом (термодіагностика, електроодонтодіагностика, рентгендіагностика), оцінка результатів їх проведення. Інтерпретація рентгенограми. Проведення диференційної діагностики періодонтиту. Заповнення амбулаторної картки хворого. Встановлення діагнозу та визначення методу лікування періодонтиту з урахуванням клінічного перебігу патології.	2
9.	Етапи лікування гострого, хронічного періодонтиту та його загострення. Лікування хронічних форм верхівкового періодонтиту в скорочені терміни. Лікування хронічних форм верхівкового періодонтиту в багатокореневих зубах. Вибір методу знеболення та знеболюючого засобу. Перша допомога при гострому гнійному періодонтиті та при загостренні хронічного періодонтиту.	2
10.	Проведення основних методів обстеження пацієнта з некаріозними ураженнями: гіперестезія, клиновидний дефект, ерозія емалі, хімічний некроз, флюороз зубів - (опитування – уточнення скарг, анамнезу захворювання, анамнезу життя; огляд - зовнішній, огляд переддвер'я порожнини рота, власне порожнини рота, зубних рядів, місця захворювання - огляд причинного зуба – зондування, перкусія, пальпація слизової оболонки порожнини рота в проекції верхівки кореня, пальпація регіональних лімфатичних вузлів. Проведення додаткових методів обстеження пацієнта з некаріозними ураженнями (термодіагностика, електроодонтодіагностика, рентгендіагностика, вітальне фарбування), діагностичних тестів (тест на препарування), оцінка результатів їх проведення. Заповнення амбулаторної картки хворого. Встановлення діагнозу та визначення тактики лікування некаріозних уражень.	2
11.	Етапи лікування некаріозних уражень. Участь у диспансерному спостереженні пацієнтів.	2
12.	Підсумковий модульний контроль.	2
	Разом	48

Теми лабораторних занять – не передбачено навчальним планом.

Тема рефератів для студентів *денної* форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кіл-сть годин
-------	------------	---------------

Модуль 1: Виробнича лікарська практика з профілактики стоматологічних захворювань		
1.	Етапи розвитку щелепно-лицьової ділянки та фактори, що на них впливають. Особливості будови органів порожнини рота у дітей різного віку.	2
2.	Епідеміологія основних стоматологічних захворювань. Мета, етапи, вікові групи та обсяг вибірки епідеміологічного обстеження за методикою ВООЗ.	2
3.	Структура, хімічний склад, формування, біологічні властивості пульпи, емалі та дентину в тимчасових та постійних зубах. Дозрівання емалі після прорізування зуба.	2
4.	Склад ротової рідини та її функції. Роль ротової рідини в процесах дозрівання емалі, демінералізації та ремінералізації. Методи клінічного та лабораторного дослідження ротової рідини.	2
5.	Санітарна освіта - складова первинної профілактики стоматологічних захворювань. Організація стоматологічної санітарної освіти, її форми, методи, засоби.	2
6.	Системне введення фторидів. Механізм карієспрофілактичної дії фторидів.	2
7.	Потреба у макро- і мікроелементах, вітамінах у дітей різного віку та їх вплив на формування та мінералізацію твердих тканин зуба. Раціональне харчування у профілактиці карієсу зубів.	2
8.	Комплексна система профілактики стоматологічних захворювань у дітей. Критерії оцінки ефективності програми комплексної системи профілактики. Контроль ефективності профілактики карієсу.	2
Разом з модулем 1		16
Модуль 2: Виробнича лікарська практика з терапевтичної стоматології.		
1	Підготовка стоматологічного інструментарію та матеріалів до стерилізації. Підготовка до роботи робочого місця лікаря-стоматолога на терапевтичному прийомі.	2
2	Надання лікарської невідкладної допомоги при непритомності, шоці, алергічних реакціях, гіпертонічному кризі.	2
3	Клінічне обстеження стоматологічного хворого з використанням основних та додаткових методів обстеження. Дослідження регіонарних лімфатичних вузлів та щитовидної залози.	2
4	Тригерні зони та обстеження місць виходу периферійних гілок трійчастого нерва. Проводити обстеження місця захворювання, пальпації, зондування, перкусії. Допоміжні методи обстеження пацієнта з одонтопатологією.	2
5	Техніка проведення видалення м'якого зубного нальоту, над- і під'ясеневого зубного каменю різними способами: механічним, за допомогою скелера, хімічним. Необхідний набір інструментів.	2
6	Техніка проведення знеболення (аплікаційне, ін'єкційне) твердих тканин зуба та пульпи. Техніка препарування каріозних порожнин 1-5 класу за Блеком під різні пломбувальні матеріали, атипичних каріозних порожнин. Проведення діагностичних тестів із знеболенням, на препарування. Обґрунтування та практичне використання лікувальних прокладок. Показання, вибір матеріалу.	2
7	Обґрунтування та практичне використання фізичних методи під час комплексного лікування та профілактики карієсу і некаріозних уражень. Техніка накладання девіталізуючої пасти (миш'якова, параформальдегідна). Техніка відкриття пульпової камери, ампутації та екстирпації пульпи, видалення путридного розпаду з корневих каналів.	2

8	Техніка відкриття пульпової камери, ампутації та екстирпації пульпи, видалення гнилого розпаду з кореневих каналів. Техніка механічної обробки кореневих каналів за step-back, crown-down техніками. Техніка визначення довжини кореневого каналу. Методики електрофорезу та депо-форезу. Техніка пломбування кореневих каналів пластичними нетвердіючими, пластичними твердіючими матеріалами та за допомогою гутаперчевих штафтів.	2
	Разом з модулем 2	16
	Усього годин	32

8. Рекомендовані джерела

Основна (Базова)

1. Профілактика стоматологічних захворювань: підруч. для студ. вищих мед. навч. закл. / Л.Ф. Каськова, Л.І. Амосова, О.О. Карпенко [та ін.]; за ред. проф. Л.Ф. Каськової. –Х.: Факт, 2011. –392с.
2. Терапевтична стоматологія дитячого віку Том1: підруч. / Л.О. Хоменко, Ю.Б.Чайковський, Н.І.Смоляр [та ін.]; за ред. проф. Л.О. Хоменко. – К.: Книга плюс, 2014.- 432 с.
3. Терапевтична стоматологія дитячого віку Том 2: підруч. / Л.О. Хоменко, Ю.Б.Чайковський, О.В. Савичук [та ін.]; за ред. проф. Л.О. Хоменко. – К.: Книга плюс, 2016.- 328 с.
4. Пропедевтика терапевтичної стоматології [Текст]: підруч. для студ. стом. факул. вищ. навч. закл. МОЗ України / Марченко І.Я., Назаренко З.Ю., Павленко С.А. та ін.; під заг. ред. І.М. Ткаченко; ВДНЗУ «УМСА» – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2016 р. – 439с.
5. Практикум з терапевтичної стоматології (фантомний курс) / А.В. Борисенко, Л.Ф. Сідельнікова, М.Ю. Антоненко, Ю.Г. Коленко, О.О. Шекера. – Київ, 2011. – 512с.
6. Терапевтична стоматологія: Підручник для студентів стоматологічного факультету вищих медичних навчальних закладів ІV рівня акредитації / За ред. Анатолія Ніколішина – Вид. 2-ге, виправлене і доповнене. – Вінниця: Нова Книга, 2012. – 680 с.

Допоміжна література:

1. Терапевтическая стоматология детского возраста. / Под редакцией проф. Л.А. Хоменко. - Київ: Книга плюс, 2007.- 815с.
2. Производственная практика по профилактике стоматологических заболеваний: уч.пособ. / Л.Ф. Каськова, С.Ч. Новикова, Л.И. Амосова, О.А.Карпенко, Н.М. Аноприева – Полтава, 2016. – 218 с.
3. Современные средства экзогенной профилактики заболеваний полости рта / Л.А. Хоменко, Н.В. Биденко, Е.И. Остапко, В.И. Шматко – Киев: Книга плюс, 2001. – 208с.
4. Каськова Л.Ф. Профілактика стоматологічних захворювань (збірник тестових завдань для диференційованого тестового контролю знань студентів 3 курсу) / Л.Ф. Каськова, С.Ч. Новикова, О.Е. Абрамова. – Полтава, 2011. – 107 с.
5. Kaskova L.F. A prevention of dental diseases (workbook of tests for 3 course students) / L.F. Kaskova, S.C. Novikova, N.M. Anoprieva – Полтава, 2016. – 125с.
6. Терапевтична стоматологія: підручник у 2 т. / [А.К. Ніколішин, В.М. Ждан, А.В. Борисенко та ін.] / За редакцією А.К. Ніколішина. – Т.1. – Вид. 2. – Полтава: Дивосвіт, 2007. – 392 с.
7. Беер Р. Ілюстрований довідник з ендодонтії / За ред. А.В.Борисенко. / Р. Беер, М.А. Бауман, А.М. Кіельбаса – М.: МЕДпресс-информ, 2008. – 240 с.

8. Борисенко А.В., Неспрядько В.П. Композиционные пломбировочные и облицовочные материалы в стоматологии. / А.В. Борисенко, В.П. Неспрядько – Киев: Книга-плюс, 2002. – 224 с.
9. Матеріалознавство у стоматології. / Під заг. ред. проф. М.Д. Короля. Навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів. – Вінниця: Нова книга, 2008. – 240 с.: Іл.
10. Николаев А. И. Фантомный курс терапевтической стоматологии / А. И. Николаев, Л. М. Цепов. – М.: МЕДпресс-информ, 2010. – 432 с.
11. Николаев А.И. Практическая терапевтическая стоматология: [учеб. пособ.] / А.И. Николаев, Л.М. Цепов– М.: МЕДпресс-информ, 2010. – 924 с.
12. Николишин А.К. Современная эндодонтия практического врача / А.К. Николишин. – 4-е изд., перераб. и доп. – Полтава: Дивосвіт, 2007. 236 с.
13. Терапевтична стоматологія: підручник у 2 т. / [А.К. Ніколішин, В.М. Ждан, А.В. Борисенко та ін.] / За редакцією А.К. Ніколішина. – Т.1. – Вид. 2. – Полтава: Дивосвіт, 2007. – 392 с.
14. Терапевтична стоматологія: підручник у 4 т. Фантомний курс / [М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун та ін.] / За редакцією А.В. Борисенка. – Т 1. – К.: Медицина, 2009. – 400 с.
15. Производственная врачебная практика по терапевтической стоматологии: уч. пособ. /С.В.Ковальов, Лобач Л.М. Полтава, 2010. – 170с.
16. Врачебная практика по терапевтической стоматологии. Учебное пособие [Е.В. Павленкова, С.А. Павленко, А.І. Сидорова и др.] – Полтава: 2017. – 151с.
17. Николаев А. И. Фантомный курс терапевтической стоматологии / А. И. Николаев, Л. М. Цепов. – М.: МЕДпресс-информ, 2010. – 432 с.
18. Николаев А.И. Практическая терапевтическая стоматология: [учеб. пособ.] / А.И. Николаев, Л.М. Цепов– М.: МЕДпресс-информ, 2010. – 924 с.

Інформаційні ресурси

- Интернет каталоги і колекції посилань.
- Медичні web- сервери і web-сторінки:
- MedWedi.ru – портал безкоштовної медичної літератури
- Dic.academic.ru – словники і енциклопедії
- Mediclab (medical information portal)
- <http://www.Swissimplant.ru/glossary.php>
- www.wikident.ru/index.php
- www.eurolab.ua/encyclopedia
- MedUniver.com
- Medical.diss.com
- <http://nashol.com/2011041354397/propedevtika-stomatologicheskikh-zabolevanii-skorikova-l-a-volkov-v-a-bajenova-n-p.html>
- <http://www.booksmed.com/stomatologiya/2393-propedevtika-stomatologicheskikh-zabolevaniy-skorikova.html>
- http://dental-ss.org.ua/load/kniga_stomatologia/terapevticheskaja/8.
- <http://www.stomatkniga.ru/index.php?start=48>.
- http://stomatbook.blogspot.com/p/blog-page_14.html.
- <http://www.mosdental.ru/Pages/Page28.1.html>.

Методичне забезпечення:

- робочий навчальний план і програма виробничої практики;
- плани практичних занять та самостійної роботи студентів;

- методичні рекомендації та розробки для викладача;
- методичні вказівки до практичних занять для студентів;
- методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів;
- тестові та контрольні завдання до практичних занять;
- питання та завдання до контролю засвоєння розділу;
- перелік теоретичних питань та завдань для перевірки практичних навичок під час підсумкового модульного контролю.

Підсумковий звіт

практичних навичок та завдань під час

Виробничої лікарської практики з терапевтичної стоматології (Модуль 2)

студента __ групи 3 курсу стоматологічного факультету/ медичного факультету №3/ ММФ
ДНМУ

_____
прізвище, ім'я, по батькові

№	Перелік практичних навичок	Планується	Виконано
1.	Кількість пацієнтів (ситуаційних завдань)	20	
2.	Запис зубної формули	20	
3.	Визначення індексів КПВ, кп, КПВ+кп	20	
4.	Визначення індексів гігієни за:		
4.1	-Федоровим-Володкіною	10	
4.2	-Гріном-Вермільоном	10	
4.3.	-Пахомовим	5	
4.4	-Сілнес-Лоу	5	
5.	Визначення стану тканин пародонту за індексами:		
5.1	-РМА	5	
5.2	-КПІ	5	
5.3	-СРІТН	3	
6.	Визначення ТЕР, КОШРЕ, CRT - тесту	5	
7.	Аплікації ремінералізуючих розчинів	10	
8.	Покриття зубів фтор лаком, гелем	5	
9.	Герметизація фісур у тимчасових та постійних зубах	10	
10.	Професійне очищення зубів	10	
11.	Проведення контрольованої чистки зубів	20	
12.	Навчання індивідуальній гігієні порожнини рота	20	
13.	Вибір та призначення засобів і методів гігієнічного догляду за порожниною рота	20	
14.	Санітарно - просвітницька робота:		
14.1	Бесіди	15	
14.2.	Випуск санітарного бюлетеню	1	
14.3.	Реферат	2	

Підсумковий звіт

практичних навичок та завдань під час

Виробничої лікарської практики з терапевтичної стоматології (Модуль 2)студента __ групи 3 курсу стоматологічного факультету/ медичного факультету №3/ ММФ
ДНМУ_____
прізвище, ім'я, по батькові

№	Перелік практичних навичок	Планується	Виконано
1.	Прийнято хворих (усього):	20	
2.	З них: первинних	8	
	повторних	12	
3.	Лікування карієсу (усього)	8	
3.1	в т.ч. ремтерапія, покриття зубів фторлаком	2-3	
4.	Лікування пульпіту (усього):	2-3	
4.1	- біологічним методом	1	
4.2	- хірургічними методами (ампутація, екстирпація)	3	
4.3	- в т.ч. під анестезією	1	
4.4	- в т.ч. з застосуванням діатермокоагуляції	1	
5.	Лікування періодонтиту (усього)	2-3	
6.	Обробка корневих каналів (кількість усього):	6-16	
6.1	- за методикою «Step-beck»	3-8	
6.2	- за методикою «Crown down»	3-8	
7.	Пломбування корневих каналів (кількість усього):	6-12	
7.1	- способом одного конуса (центрального штифта)	2-6	
7.2	- способом холодної латеральної конденсації гутаперчі	2-6	
7.3	- іншими способами	4	
8.	Запломбовано зубів (усього):	19-24	
8.1	- цементами (сілікофосфатними, СІЦ)	2-3	
8.2	- КМ хімічного твердіння	2-3	
	- КМ світлового твердіння		
8.3	- іншими пломбувальними матеріалами	1-2	
9.	Визначення індексу гігієни:		
	- за Федоровим-Володкіною	5-7	
	- за Грином-Верміліоном	5-7	
10.	ПГПР (видалення зубного нальоту/каменю)	5-6	
11.	Проведення іригацій, аплікацій, інстиляцій	5-6	
12.	Фізичні методи в діагностиці та лікуванні карієсу, пульпіту, періодонтиту:		
	- УВЧ	2	
	- ЕОД	3-8	
	- електрофорез (депофорез)	1-4	
13.	Сановано пацієнтів (усього)	8-10	
14.	Вироблено УОП	72-90 и >	
15.	Санітарно-освітня робота:		
	- проведення бесід	8	
	- реферат	2	
	- випуск санітарних бюлетенів	1	

